

Тема: Пісні літературного походження. «Як тебе не любити, Києве мій» (Д.Луценка) – популярна пісня про столицю України

Мета: ознайомити учнів з історією Києва, його символами; піснею-гімном столиці України; розвивати культуру зв'язного мовлення, логічне мислення, пам'ять, увагу, спостережливість; навчати робити власні висновки, узагальнення; навчити виразного читання; формувати кругозір, світогляд; сприяти вихованню поваги, пошани до своєї малої батьківщини, історії рідного краю.

Тип уроку: засвоєння нових знань.

Обладнання: портрет Д.Луценка, пісня у музичному супроводженні, зображення панорам Києва, дидактичний матеріал.

ХІД УРОКУ

I. Організаційний момент

II. Актуалізація опорних знань. Бесіда за питаннями

- Дайте визначення літературної пісні.
- Чим літературна пісня відрізняється від народної?
- Які ви знаєте пісні про Українські міста?
- Що вам відомо про історію Києва?

III. Оголошення теми, мети уроку. Мотивація навчальної діяльності

IV. Сприйняття і засвоєння учнями навчального матеріалу

1. Історія заснування міста Києва

Місто Київ, одне з найбільших міст Європи, лежить на обох берегах Дніпра, нижче впадіння лівої притоки Десни. Північна частина міста розташована на Польській низовині, південно-західна (Правобережна) на Придніпровській височині, південно-східна (Лівобережна) — на Придніпровській низовині.

В літописах Київ згадується з 860 року.

Перші поселення на території сучасного Києва виникли від 1500 до 2000 років тому. на Старокиївській горі (де зараз Історичний музей). Згідно з легендою, в кінці V — початку VI ст. нашої ери брати Кий, Щек і Хорив та їхня сестра Либідь облюбували місце на схилах Дніпра і заснували на крутому правому березі місто та назвали його на честь старшого брата Києвом. Саме з цього часу простежується безперервна історія міста, яке до X століття стало столицею величезної держави і перетворилося у впливовий політичний центр Європи. Місце для нього було вибрано вдало: високі схили Дніпра служили гарним захистом від набігів кочових племен. До IX ст. місто розрослося: вже були обжиті всі схили навколо Старокиївської гори і Подолу. Багатство і вплив Києва було пов'язано з торгівлею. Він стояв на перехресті міжнародних торгових шляхів — легендарного «із варяг у греки», тобто від Балтики до Константинополя, і другого найбільшого — з Регенсбурга через Прагу, Київ і далі в Середню Азію та Іран. Активно торгував Київ і з Англією.

Київ — столиця Київської Русі

З IX і до початку XIII століття Київ — столиця Русі, державного утворення східних слов'ян і русів.

У 882 р. в Києві відбувається зміна династій. До Києва зі своїм військом входить Олег (Віщий). Запросивши князів Аскольда і Діра на Угорську гору пирувати (це місце знаходиться під площею

Слави на Печерську, де і зараз стоїть Аскольдова могила), Олег вбиває їх і починає правити Києвом. Він завоював оточуючі Київ території і підпорядкував собі племена, що жили на них, тим самим об'єднавши Русь.

У кінці IX ст. н.е. коли київським князям вдалося, нарешті, об'єднати під своєю владою розкидані і розрізнені племена, Київ стає політичним і культурним центром східних слов'ян, столицею Київської Русі — давньослов'янської феодальної держави. У силу свого розташування на торгових шляхах «з варяг у греки», Київ довгий час підтримував міцні політичні та економічні зв'язки з країнами Центральної та Західної Європи.

Про вплив і значення Києва свідчать численні родинні зв'язки київських князів з царюючими будинками Європи. Царівна Анна, сестра візантійських імператорів, відмовила імператору Оттону II на користь князя Володимира (980—1015), хрестителя Русі. Київський князь Ярослав Мудрий (1019—1054) був одружений на доньці шведського короля, його син Всеволод I — на доньці візантійського імператора Костянтина Мономаха. Донька Ярослава Мудрого Єлизавета вийшла заміж за норвезького принца Гаральда. Анастасія вийшла заміж за Андрія Угорського, а Анна — за французького короля Генріха I. Після його смерті Анна управляла Францією як регент і увійшла в історію Франції як Анна Руська, королева французька (Anne de Russie Reine de **France**). Володимир Мономах (1113—1125) був одружений на доньці англійського короля.

Київ починає особливо бурхливо розвиватися за часів правління Володимира Великого (980—1015). З метою зміцнення єдності Київської Русі та збільшення її впливу на міжнародній арені, князь Володимир у 988 р. хрестив Русь. Християнство принесло Київській Русі значну політичну користь та послужило імпульсом для подальшого розвитку писемності та культури. При Володимирі Великому в Києві було споруджено перший кам'яний храм - Десятинна церква.

В XI ст. площа міста стрімко збільшується. Це століття будівельного буму на Русі. Грунтуються Києво-Печерський і Кловський монастир, будуються зміцнення навколо Києва, Софіївський собор, Золоті ворота. XI - XIII століття вважаються розквітом міста, незважаючи на те, що сама Київська Русь вже переживає не найкращі часи.

Місто нараховує 50 тисяч жителів, що є відмінним показником його розвитку. Для прикладу: Лондон в той же час нараховував 20 тисяч жителів, а Новгород — 35. Більшість європейських столиць досягли межі в 50 тисяч мешканців лише через 200—300 років. У XII ст. Київ був одним з найбільших і найкрасивіших міст і столицею одного з найсильніших світових держав на той час. У ті часи місто стає ареною боротьби за владу між князями, постійно переходить з рук в руки, але, незважаючи на це, не піддається руйнуванню. Київ залишається столицею Русі і володіння їм надзвичайно заманливо для претендентів.

За правління Ярослава Мудрого Київ стає одним з найбільших вогнищ цивілізації в християнському світі. В ті часи місто налічувало близько 400 церков, 8 ринків і більше ніж 50 000 жителів. Київ був в числі найбільш процвітаючих ремісничих і торгових центрів Європи. З західноєвропейських міст за чисельністю мешканців він поступався лише 100-тисячному Парижу. Бурхливий розвиток Києва було перервано татаро-монгольською навалою, в результаті чого в 1240 р. місто було зруйновано і розграбовано.

Київ під татаро-монголами

Хан Батий, побачивши Київ з гори, що носить назву Батисява, був вражений величчю і красою міста. 10 тижнів кияни героїчно боролися з незліченними військами Батия. Золоті Ворота виявилися їм не по зубах. Монголо-татарам вдалося прорвати потужні зміцнення Києва тільки з боку воріт, розташованих в північній частині сучасної площі Майдана Незалежності, в той час порослу лісом і заболочену долину. Але й тоді кияни не здалися, а продовжували захищати місто до останньої цитаделі — потужного кам'яного храму Богородиці Десятинної, побудованого в 980 р. Однак монголо-татарам вдалося металевими машинами розбити його стіни. Храм впав, і під його руїнами було похований безліч людей.

Після смерті князя Володимира Мономаха (1125) розпочався процес дроблення більш-менш єдиної Київської держави. До середини XII в. Київська Русь розпадається на безліч самостійних князівств. Ситуацією не сповільнили, а скористалися зовнішні вороги. Восени 1240 р. незліченні

орди Батия, онука Чінгізхана, здалися під київськими стінами. Монголо-татарам вдалося взяти місто після зatoryжної і кровопролитної битви. Тисячі киян було вбито, велика частина міста зрівнена із землею. В історії Києва настав довгий і похмурий період занепаду. Майже сто років монголо-татари панували на українських землях. І все-таки Києву вдалося зберегти свої стародавні ремісничі, купецькі та культурні традиції і залишитися важливим політичним, торговим та економічним центром. В XIV столітті Київщина стає оплотом української народності. що зароджувалась.

1362—1648 рр. Київ з Литвою та Польщею

З другої половини XIV ст. Київ входить до складу Литовської держави, хоча формально залишається під владою Золотої Орди. У цей час спостерігається значний економічний підйом, але чисельність населення міста збільшується дуже повільно через масові та постійні епідемії чуми в місті. Особливо сильним був мор 1366 року, коли вся адміністрація покинула місто на два роки. У XIV столітті починається економічне відродження Києва, він стає центром формування української народності. Відбувається поступове включення українських земель в державу «Велике Князівство Литовське». З 1362 р. Київ — під владою Литви, а в 1470 р. Київське князівство перетворюється на воєводство у складі Литовської держави. Київ росте і розвивається як економічний центр України.

Уже до середини XV ст. Київ знову стає одним із центрів на Русі. Близько 1499 року місто отримує Магдебурзьке право — право на самоврядування, а також складське право, яке було дуже важливим в той час. Воно дозволяло зупиняти проїжджаючих через Київ купців і змушувати їх продавати частину товару за вигідними для міста цінами.

У 1569 р., після підписання Люблінської унії, Польща і Литва об'єдналися в одну державу, відому в історії як Річ Посполита, і поступово затвердили своє панування в Україні. Жорстокість і свавілля іноземців приводили до численних повстань українського народу.

Литовські і польські магнати скуповують все більше київських земель. Одним з найбільших землевласників в Києві був Біскуп. У 1506 р. подільські міщани відгородили Біскупщину від своїх територій високим земляним валом, щоб захистити свої землі від зазіхань чужинців. Цей вал знаходився між сучасними вулицями Нижній і Верхній Вал.

У XVI—XVII ст. населення міста стрімко збільшується. За переписом 1571 р. у Києві налічується вже 40 тис. будинків. Збільшується і територія міста, але Київ все ще залишався розділеним на три історичні частини: Верхнє місто, Поділ і Печерськ. Найбільш активно заселеним районом в цей час є Печерськ, особливо прилеглі до Печерському монастиря області. Збільшується торговий оборот, зростає кількість спеціальностей, яких налічується вже близько ста. У першій половині XVII ст. починається активна відбудова Верхнього міста. Відновлюється багато церков і монастирів, які зруйновані ще під час татаро-монгольської навали. Видатну роль у культурному піднесенні Києва в першій половині XVII ст. зіграв київський митрополит Петро Могила. Саме він був ініціатором відновлення Софійського та Успенського соборів, церкви Спаса на Берестові — найдавніших пам'яток Києва. Саме їм було засновано перший в місті вищий навчальний заклад — тепер це Києво-Могилянська академія, яка розташована на Подолі.

Перша половина XVII ст. була відзначена бурхливим економічним та культурним піднесенням не тільки для Києва, а й для всієї України. Цей час ознаменувався також особливо великими козацькими повстаннями. Після кількох блискучих перемог над поляками Хмельницький з військом 23 грудня 1648 року вступає в Київ. Після зустрічей з київським вищим духовенством Хмельницький починає відкрито говорити про вихід України зі складу Речі Посполитої.

Під панування Російської імперії

Встав перед необхідністю вести боротьбу на кількох фронтах — з польськими та литовськими лицарями на заході, кримським ханом і турецьким султаном на півдні, — Хмельницький був змушений звернутися за військовою допомогою до російського царя. Формально союз України з Росією був укладений у 1654 р. у Переяславі (Переяславська рада).

Україна надовго підпала під владу Російської імперії. Але незважаючи на нещадний царське ярмо, в XVII—XVIII ст. в Києві все ж залишалися оплот політичного, економічного, культурного і релігійного розвитку нації.

Українська культура концентрувалася навколо таких закладів, як Києво-Могилянська академія. Деякі українські

вчені і просвітителі завоювали широке визнання та авторитет в усій Європі. І все ж значних поступок домогтися не вдавалося.

Кінець XVII ст. був відзначений найважчою кризою для України, але на Київ це не особливо вплинуло. Місто зростає. Починається забудова в Сторону Лук'янівки. Прокладається Кирилівська вулиця. Наприкінці XVII-початку XVIII ст. починається новий сплеск будівництва церков. Будувалися вони в основному на гроші багатих козаків. Архітектурний стиль цих будівель так і став називатися — «козацьке бароко». Особливо багато церков на Україні було збудовано під час гетьманства Мазепи. На жаль, більшість цих будівель було зруйновано за наказом Петра I, коли після Полтавської битви знищували все, що було пов'язано з Мазепою.

З 1708 р. Київ стає центром Київської губернії. Подальший історичний період характеризується значними успіхами міста в господарському розвитку, що позитивно позначалося на загальному соціально-економічному становищі всієї Російської імперії. В її складі Київ перебував до 1917 року.

Києво-Могилянська Академія, заснована в XVII столітті Петром Могилою, стала першим університетом у Східній Європі. У той період, українці були найбільш освічені в світі, і майже всі були грамотні. Друкувалися книги, вивчалися філософія, музика, література та живопис процвітали. Перша Конституція з'явилася в Україні в період козацтва (1711).

Правління Петра I було подією — як для Києва, так і для всієї Російської імперії. У цей час спостерігається різкий економічний підйом, збільшення військової могутності держави. Петро I вважав Київ найважливішим стратегічним пунктом, тому в 1707 році при його особистій участі була закладена Печерська фортеця. Уже в 1709 році там перебувало до 5 тисяч війська.

У XVIII столітті відбувається об'єднання двох частин Києва: Печерська та решти частини міста. Починають забудовувати Липки. З кінця XVIII століття і по сей день цей район вважається елітним. У 1797 році з'являється перша будівля на Хрещатику. З середини XIX століття це центральна вулиця міста.

У XIX ст. триває територіальний і економічне зростання міста. Будуються нові будинки, прокладаються вулиці. Особливо бурхливо заселяються території прилеглі до Хрещатику. Як елітний район Липки остаточно оформлюються. Спостерігається значне зростання виробництва.

В Києві було завжди його головне і найважливіше призначення — релігійний і духовний центр Російської імперії. Митрополія вже давно була перенесена в Москву, але Київ, як і раніше, залучав десятки тисяч прочан щороку. Місто було Меккою православних християн, вражало своїм різноманіттям церков, монастирів, але найголовнішими святинами православ'я по праву вважалися Києво-Печерська лавра і Софійський собор. У лаврі знаходилося більша кількість мощей святих, ніж у будь-якому іншому храмі у світі. Але перлиною Києво-Печерської лаври і всього київського зодчества був Успенський собор, саме з нього переважна більшість прочан починало знайомство з визначними пам'ятками Києва. Рядовому провінційному жителю Російської імперії на все життя запам'ятовується величне місто на горах.

Після соціальних реформ 1861 р. і скасування кріпосного права в культурному і економічному житті Києва відбулися деякі зміни на краще. Зросла кількість лікарень, освітніх установ. Після спорудження в 1860 рр. Одесько-Курської залізничної лінії, з розвинутих до того часу судноплавством по Дніпру, Київ стає великим транспортним і торговим центром. Торги на київській хлібній і цукровій біржах визначали світові ціни на ці продукти. Перший в Росії (і другий в Європі) електричний трамвай був пущений в Києві в 1892 р. за маршрутом, що з'єднує Поділ і Верхнє місто і що проходить по нинішньому Володимирському спуску. Вітчизняні та зарубіжні промисловці вкладали в місто значні кошти. Інфраструктура Києва стрімко розвивалася.

У 1871 році відкрили перший постійний ланцюговий міст через Дніпро, найдовший на той час в Європі, з'явилося постійне приміщення для цирку (на вул. Городецького). Губернатори постійно хвилювалися про гідний вигляді міста. Наприкінці XIX — початку XX ст. Київ був одним з найбільш красивих і упоряджених міст Європи.

На початку XX століття ситуація в Києві загострюється. У той час вся Російська імперія переживає гостру економічну кризу, пов'язану з російсько-японською війною та неврожаєм 1902—1903 років. Але Київ у порівнянні з Москвою і Санкт-Петербургом відчуває себе більш спокійно. Заворушення в середовищі робітників були і в Києві, але масштаб їх був набагато менше, ніж в столицях.

1917—1921 рр. Центральна Рада і Директорія

Коли стало відомо про Лютневу революцію 1917 року, в Києві одразу почалося формування тимчасового уряду, який назвали Центральною радою. Президентом став Михайло Грушевський. Але замість того, щоб формувати свою армію і намагатися відстояти Україну, Центральна рада випускала універсали, в яких проголошували незалежність України, закони про землю, оголошували про демобілізацію, не забезпечуючи виконання цих документів реальними діями. Коли Червона армія на чолі з Муравйовим була під Києвом у 1919 році, Центральна рада не змогла організувати опір більшовиків, які майже безперешкодно зайняли місто і влаштували погром. За перший день в Києві було розстріляно понад 3000 осіб, серед яких були в основному вище духовенство міста та інтелігенція. На зміну більшовикам через три тижні прийшов гетьманат. Гетьманом був обраний Петро Скоропадський, влада якого тривала 7 місяців — до грудня 1919 року. На зміну йому прийшла Директорія — нова версія Центральної ради, влада її також була не довгою. Протягом 1920—1921 років Київ десятки разів переходив з рук в руки. Його по черзі займали петлюрівці, більшовики, білогвардійці. Погроми в місті стали звичною справою. У залежності від своїх поглядів, армії вирізали ту частину населення Києва, яка їм особливо не подобалася, особливо часті були єврейські погроми.

Між 1917 і 1921 рр. в Києві змінили один за одним три уряду незалежної української держави, що розривалася на частини громадянською війною. 22 січня 1918 р. Центральна Рада проголосила незалежність України. Першим президентом Української Республіки був обраний Грушевський. Але українські політики не мали ніякої влади, щоб відстояти незалежність української держави, і незабаром частини Червоної армії під проводом Антонова - Овсєєнко напали на Україну.

У січні 1919 р. в обстановці великої урочистості Українська Народна Республіка на чолі з Симоном Петлюрою формально об'єдналася з Західно - Української Народною Республікою, проголошеною у Львові. Однак загони Західно - Української Народною Республікою незабаром зазнали поразки від польських інтервентів, що вторглися в Галичину, а війська Радянської Росії витіснили з Києва частини Петлюри.

Столиця Радянської України

У 1921 році Україна входить до складу СРСР. У 30-ті роки почалися масові репресії. Тоді ж сильно постраждало саме місто. Було знищено величезну кількість прекрасних храмів (Десятинна, Нікольська церква, Флорівський монастир, будови Видубицького монастиря). Загальна кількість втрачених культових споруд — близько сотні.

У 1922 році був створений Радянський Союз, до складу якого увійшла і Українська Соціалістична Радянська Республіка. Формально — як суверенна держава в складі федерації, фактично ж вся влада була передана центру, а СРСР став тоталітарною країною. За часів Сталіна кращі кадри української науки і культури, численні представники технічної, творчої та військової інтелігенції потрапили під жорна ГУЛАГу і закінчили свій життєвий шлях на сибірських лесоповалах і в крижаних пустошах Магадана.

Під час Другої світової війни Київ був майже повністю зруйнований. 72 дні тривала героїчна оборона Києва від фашистських окупантів, але противник був сильнішим. 19 вересня 1941 р. війська нацистської Німеччини вступили в місто. Широко відома трагедія Бабиного яру, київського урочища, який гітлерівці перетворили на місце масових страт. Крім цього, нацисти побудували ще два концентраційних табори в околицях міста. У них за роки війни в загальній складності було замучено більше 200 000 чоловік — радянських військовополонених і цивільних осіб. Більше 100 000 чоловік було відправлено з Києва на примусові роботи до Німеччини. Місто було звільнено 6 листопада 1943 р. ціною великих втрат і людських життів.

При боях місто сильно постраждало. Хрещатик був практично повністю зруйнований, сильно постраждали Поділ, Печерськ.

Після війни починається відновлення міста. Реставрують старі будинки, зводяться нові. У 50—60-х роках територія Києва значно збільшується. З'являється район Стара Дарниця на лівому березі Дніпра, побудований полоненими німцями. У 70-х роках з'являються Дніпровський,

Ватутінський район, Оболонь, Харківський масив, Русанівка.

Після падіння СРСР Київ знову стає столицею України. Місто починають приводити в порядок. Відновлюють і реставрують церкви. Відбудовують Успенський собор. Але багато чого з історичної спадщини минулих століть у вигляді міста виявилось безповоротно утраченим.

Столиця незалежної України

Зараз Київ — столиця незалежної України і найбільший адміністративний центр. В Києві знаходяться і працюють Президент, Верховна Рада, Уряд, практично всі міністерства і відомства України.

У Києві зосереджено потужний економічний потенціал, що складається з багатогалузевої промисловості, будівельного комплексу, розвинутої системи галузей комунального господарства, транспортних засобів, систем сучасного зв'язку і т.д. Працюють понад 485 великих промислових підприємств, тисячі малих та спільних підприємств, будівельних організацій, організацій транспорту, зв'язку, сформувався потужний будівельний комплекс: діють близько 200 підрядних будівельно-монтажних організацій, значна кількість проектних та вишукувальних підприємств, майже півтори тисячі малих будівельних підприємств і кооперативів. У Києві функціонує широка мережа міського транспорту.

Економічному розвитку Києва, розширенню зовнішньоекономічних зв'язків сприяє його розташування на перехресті багатьох

транспортних шляхів сполучення: водних, залізничних, автомобільних, повітряних. Вони проходять із заходу на схід (з країн Західної та Центральної Європи в Росію, на Кавказ), а також з півночі на південь (з Росії, Білорусі, країн Балтії та Скандинавії в Південно-Східну Європу). Останнім часом прискореними темпами відбувається перетворення Києва у великий вузол повітряного транспорту. Функціонують аеропорт «Київ» (Жуляни) і найбільший міжнародний аеропорт країни — «Бориспіль».

В Києві розташована значна кількість історичних, культурних і архітектурних пам'яток, які дбайливо охороняються міською владою, реставруються і відновлюються. Столиця України насичена в більшій мірі, ніж інші міста нашої держави, закладами науки, освіти, культури та мистецтва.

Місто є одним з найбільших наукових центрів Європи. В Києві розташовані Національна академія наук України і більшість її інститутів, багато з яких мають всесвітньо відомі наукові школи; тут діє 277 самостійних науково-дослідних і 38 самостійних конструкторських організацій, а також 18 провідних вузів України. У Києві функціонує 457 загальноосвітніх закладів.

Столиця України має великий культурний потенціал: 31 музей, 33 театру, 36 кінотеатрів, значна кількість постійно діючих художніх виставок. Найбільш відомі музеї: Національний музей історії України, Музей українського образотворчого мистецтва, Музей західного і східного мистецтва.

Історична забудова міста займає більше 6 тис. га. У центральній історичній частині Києва зосереджено три заповідника: Державний історико-архітектурний заповідник «Стародавній Київ»; Національний заповідник «Софія Київська», Києво-Печерський національний історико-архітектурний заповідник. Крім того, на території міста знаходяться: 6 архітектурних та 8 археологічних заповідників. Під охороною держави перебувають 3736 пам'яток археології, історії, архітектури та містобудування, монументального мистецтва. З їх числа 243 пам'ятника мають статус пам'ятників державного значення, у тому числі 51 пам'ятник міжнародного значення (за визначенням ЮНЕСКО).

2. Опрацювання пісні Д.Луценка та І.Шамо «Як тебе не любити, Києве мій...»

2.1. Стисле ознайомлення учнів із історією створення поезії та пісні.

«Як тебе не любити, Києве мій!» — пісня композитора Ігоря Шамо на слова поета Дмитра Луценка, написана в 1962 році. Її називають неофіційним гімном Києва.

Пісню про Київ замовили Шамо і Луценку до Дня міста Києва. Вперше вона прозвучала 27 травня 1962 року. Музику Ігор Шамо написав за одну ніч, а вірші до пісні Дмитро Луценко складав майже місяць.

Першим виконавцем музичного твору став популярний баритон, на ту пору соліст Київського оперного театру Юрій Гуляєв.

Пісню включали до свого репертуару відомі співаки, зокрема, Микола Кондратюк і Дмитро Гнатюк. 2008-го дует «Барселона» після блискучого виконання пісні «Києве мій» отримав «срібло» на конкурсі «Нова хвиля» в Юрмалі.

Фрагмент мелодії й сьогодні звучить на курантах на Майдані Незалежності в Києві.

2.2. Виразне читання поезії. Прослуховування музичної композиції до твору.

2.3. Стисле ознайомлення учнів із життям і творчістю І. Шамо та Д.Луценка (матеріал для вчителя).

ДМИТРО ЛУЦЕНКО (1921-1989)

Народився 15 жовтня 1921 року в селі Березовій Рудці (тепер Полтавська область). З дитинства знав багато пісень, які чув від батька та гостей, котрі відвідували родинну хату. Одразу після голодомору 1932–1933 років в УСРР підлітком виїхав на Донбас, працював на шахтах, навчався в гірничопромисловому технікумі.

Від 1938 року — студент Київського гідромеліоративного інституту. В 1940 році призваний до Червоної армії, служив прикордонником на заставі Бури (на кордоні з Афганістаном). Після початку окупації вермахтом західних регіонів СРСР — автоматник розвідувальної роти. Був тяжко поранений і контужений, став інвалідом 2-ї групи. Деякий час служив у дивізійній газеті «За победу».

У повоєнні роки працював у редакціях газет «Сільські вісті», «Молодь України», був кореспондентом Всесоюзного радіо по Україні. У «Сільських вістях» познайомився зі своєю майбутньою дружиною, присвятив їй багато ліричних віршів. Першу свою збірку поезій «Дарую людям пісню» опублікував в 1962 році. Наступного року став членом Спілки письменників України. Через смерть доньки тяжко захворів.

По одужанні почав співпрацювати з композиторами Л. Ревуцьким, О. Білашем, В.Верменичем, П. Майбородою, А. Пашкевичем, І. Шамо. Разом з ними створив багато популярних пісень — усього понад 300 («Києве мій», «Фронтовики», «Сивина», «Мамина вишня», «Не шуми, калинонько», «Осіннє золото», «Україно, любов моя» та інші). На його слова писали музику кілька десятків композиторів, його пісні співали Д. Гнатюк, А. Мокренко, Д. Петриненко, Н. Матвієнко, Б. Сташків, хорова капела «Думка», Державний український народний хор імені Г. Верьовки.

2.4. Робота над текстом пісні

Грає море зелене,
Тихий день догора.
Дорогими для мене
Стали схили Дніпра,
Де колишуться віти
Закоханих мрій...
Як тебе не любити,
Києве мій!
Як тебе не любити,
Києве мій!

В очі дивляться канни,

Серце в них переллю.
Хай розкажуть коханій,
Як я вірно люблю.
Буду мріяти й жити
На крилах надій...
Як тебе не любити,
Києве мій!

Спить натомлене місто
Мирним, лагідним сном.
Ген вогні, як намисто,
Розцвіли над Дніпром.
Вечорів оксамити,
Мов щастя прибій...
Як тебе не любити,
Києве мій!

V. Підсумок уроку

VI. Оголошення результатів навчальної діяльності

VII. Домашнє завдання